

*Л. П. Новік,
методист центру методичного
забезпечення
КЗ «Житомирський ОІППО»
ЖОР*

Про роботу вчителів німецької мови в Рік німецької мови

2017–2018 навчальний рік буде Роком української мови у Німеччині та німецької мови в Україні. Про це заявили у Берліні на спільній прес-конференції за підсумками двосторонніх переговорів глави МЗС України Павло Клімкін і ФРН Франк-Вальтер Штайнмайер, повідомив кореспондент Укрінформу в Німеччині.

«Я особисто дуже підтримую ідею зробити наступний рік Роком німецької мови в Україні і Роком української мови у Німеччині», заявив Клімкін. Він уточнив, що йдеться не про календарний, а про навчальний рік. Водночас Павло Клімкін висловив вдячність за постійну підтримку, яку МЗС ФРН робить кафедри україністики в університеті Грайфсвальда.

Це питання ініціювали як Україна, так і Німеччина на зустрічі міністра освіти України Лілії Гриневич з Надзвичайним та Повноважним Послом ФРН в Україні паном Ернстом Райхелем. Таке рішення було прийнято на підставі того, що в Україні німецька мова є другою за обсягом вивчення в українських школах після англійської, і за статистикою 52 % школярів обирають її для вивчення як другу іноземну; Німеччина посідає друге місце після Польщі за кількістю обмінів студентами. Лілія Гриневич зазначила, що Україна і Німеччина співпрацюють у багатьох сферах. Зокрема, розвинена співпраця у сфері освіти: білатеральні програми, спільні обміни в рамках Еразмус +. Також розвивається тісна співпраця Німеччини з МОН України: обмін досвідом у сфері професійно-технічної освіти, зокрема щодо впровадження дуального навчання, коли 30 % навчання студента ПТНЗ є теоретичним і проходить в аудиторії, а 70 % – практичним і проходить на виробництві. У нас багато спільних проектів – Німеччина, Україна, Польща, а саме – в рамках програми «Горизонт 2020».

Освіта дає перспективи вивчення німецької мови – багатомовність відкриває горизонти. Німецька мова є однією з найпоширеніших мов у світі.

У порівнянні з 1983 роком, коли німецька мова вивчалась у державних школах 88-ти країн, сьогоднішня кількість країн, де вивчається німецька мова

у школах, зростає до 117. Німецьку мову вивчає приблизно 15 мільйонів людей, що не викликає жодного подиву, адже німецька мова – це мова технічного прогресу та нових технологій.

Німецька мова як державна мова чи мова меншості є розповсюдженою у багатьох країнах Західної, Центральної і Східної Європи. Країни, де серед населення переважає саме німецька мова, називають німецькомовними. Німецька мова є рідною для 90–95 мільйонів людей в Європі, які становлять 13,3 % від усього європейського населення. Ця мова є другою за поширеністю у Європі після російської, але поширенішою ніж французька і англійська. Німецька мова є державною у 6 країнах: в Федеративній Республіці Німеччині, Австрії, Швейцарії, Ліхтенштейні, Люксембурзі, Бельгії.

Юридичний статус німецької мови в Європі

- Вивчати німецьку мову означає покращувати якість життя у професійній та приватній сфері. Є можливості навчання у ВНЗ Німеччини.

- Наука та дослідження. Німецька мова є другою за важливістю мовою науки. Німеччина займає третє місце у світі щодо її внеску в дослідження і розвиток та надає стипендії іноземним науковцям.

- Програма обміну. DAAD – найбільша організація у світі в сфері підтримки міжнародного обміну студентами та вченими. Своїми програмами обміну, яких налічується більше 200, DAAD охоплює всі дисципліни та країни світу. За допомогою програм візитів, зустрічей колишніх стипендіатів, участі у освітніх виставках та конференціях DAAD сприяє встановленню наукових контактів між німецькими та іноземними науковцями. Стипендії DAAD:

- стипендії на навчання для випускників ВНЗ з усіх спеціальностей;
- наукові стипендії: короткі (1–6 місяців); річні; аспірантура у Німеччині;
- наукові стажування для іноземних викладачів ВНЗ та науковців;
- стипендії для навчання на магістерських програмах зі сталого розвитку;
- літні курси у Німеччині для іноземних студентів та випускників;
- групові поїздки для студентів до Німеччини «Studienreisen».

- Au Pair– програма культурного обміну, яка дає можливість молоді подорожувати та жити в іншій країні, мешкаючи у іншій родині. В обмін на особисте місце проживання, харчування та кишенькові гроші учасник програми доглядає за дітьми та виконує легку домашню роботу. Термін перебування у родині, як правило, становить один рік. Також терміном «Au Pair» називають учасника програми.

Туризм і готельна справа. Німеччина оцінюється як один з найбезпечніших туристичних напрямів у світі та є третьою найбільш відвідуваною країною в

Європі. Понад 30 % німців проводять відпустку у своїй власній країні. Маючи більш ніж 133 млн. іноземних туристів, Німеччина займає сьоме місце серед найбільш відвідуваних країн у світі.

Комунікація

Є багато важливих сайтів на німецькій мові. За показником щорічного видання книжок Німеччина займає 5-те місце у світі. Знання німецької мови пропонує вам розширений доступ до інформації.

Насолода літературою, музикою, мистецтвом та філософією

Німецька мова є мовою Гете, Кафки, Моцарта, Баха, Бетховена тощо. Читати чи слухати твори мистецтва в оригіналі приносить значно більше задоволення.

Подорожі

Володіння німецькою мовою дозволяє комфортно подорожувати.

Поради кандидата філологічних наук Олесі Кирлик всім, хто бажає вивчати німецьку мову

Зосереджуватися треба на меншому. Слова потрібно розділити на частини, рубрики, сфери. При цьому варто застосовувати мнемотехніку. Ця методика полягає у постійному повторенні завчених слів. На думку багатьох фахівців, результативніший метод записування усіх слів на невеликі клаптики паперу, з одного – німецьке слово, з іншого – переклад українською. Упродовж дня витягайте карточки та перевіряйте, знаєте ви це слово чи ні. Візуалізація слова допоможе мозку швидше зорієнтуватися.

Швидко опанувати німецьку лексику можна, якщо підбирати асоціації. Шукайте схожість німецьких слів з українськими або зі словами інших мов, які ви знаєте.

Найважчим може видатися те, що рід деяких німецьких слів не збігається з родом українських. Для кращого запам'ятовування рекомендується записувати слова різних родів різними кольорами: слова чоловічого роду - синім кольором, жіночого – червоним, а середнього – зеленим.

Використовуйте також електронні додатки. Існує велика кількість мобільних програм, за допомогою яких можна поглиблювати знання німецької мови.

Слухайте аудіозаписи тоді, коли виконуєте якусь механічну роботу: прибирання, приготування їжі тощо. Головне, щоб у думках був постійний контакт із мовою.

Намагайтеся дивитися німецькою те, до чого мозок звик українською: улюблений серіал або добре знайомий фільм.

Спілкуйтеся з носіями мови. Спробуйте, не розумієте – перепитайте.

Німці – дуже практична нація. В німецькій мові велика кількість багатозначних слів. Наприклад, слово *der Zug* має дев'ять значень: поїзд, рух, процесія, пташиний ключ, протяг, ковток, риса та схильність. І це зручно, досить вивчити одне німецьке слово.

Скільки часу знадобиться для опанування німецької мови? У середньому для досягнення початкового рівня з нуля потрібен буде всього один рік. Далі процес потрібно пришвидшувати, займатися інтенсивніше. Проте не варто намагатися поглинути інформацію усю й відразу, не перевантажуйте свій мозок. Опанувати середній рівень можна за 6 місяців.

Скільки коштують курси німецької мови в Україні? Усе залежить від того, чи надає мовна школа після них сертифікат про володіння німецькою на тому чи іншому рівні. Найпрестижніші уроки обійдуться орієнтовно в 5 000 гривень. Репетитора можна знайти і за 100 гривень за одне заняття., спілкування із викладачем можна знайти в інтернеті. Один місяць занять онлайн обійдеться у 400 гривень, не більше. Вивчати німецьку можна й самотійно, якщо просто спілкуватися з носіями мови. Головне, аби було прагнення.

Але найефективніший і цікавий спосіб вивчити німецьку мову або поглибити свої знання – це мовні курси в Німеччині. Для цього вчителям німецької мови потрібно отримати стипендію Гете – Інституту.

В 2017/ 2018 навчальному році МОН України планує проведення Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» в номінації «Німецька мова». Під час підготовки до уроків слід реалізовувати основні принципи навчання:

- 1. Принцип науковості** через використання логіки та мови науки, використання методів конкретної науки тощо.
- 2. Принцип доступності**: у навчанні йти від легкого до важкого, від відомого до невідомого, від простого до складного, від близького до далекого; пояснювати простою, доступною мовою; керувати пізнавальною діяльністю учнів тощо.
- 3. Принцип свідомості та активності**: добиватися чіткого розуміння навчальної мети та задач уроку; використовувати захоплюючі факти, відомості; використовувати активні та інтенсивні методи навчання; логічно поєднувати відоме та невідоме; підтримувати оптимізм учнів та впевненість в успіху тощо.
- 4. Принцип міцності**: учень проявляє інтелектуальну пізнавальну активність; навчальний матеріал, що підлягає засвоєнню, структурують з урахуванням індивідуальних відмінностей учнів; новий навчальний матеріал зв'язувати з вже набутими знаннями; використовувати різні підходи, методи, форми та

засоби навчання; активізувати думку учнів; процес засвоєння супроводжувати систематичним контролем за якістю.

5. Принцип відповідності навчання віковим та індивідуальним особливостям учнів: реалізується через індивідуальний підхід та диференціацію навчання учнів.

6. Принцип наочності: наочність повинна відображувати сутність предметів і явищ, що вивчають; краще один раз побачити, ніж сто раз почути; те, що діти бачать, будить їх думки та краще запам'ятовується; наочність використовувати не як мету, а як засіб навчання і джерело знань; наочність повинна виховувати естетичний смак.

7. Принцип систематичності та послідовності: формування системи знань на основі розуміння їх взаємозв'язків; розподіл матеріалу, що вивчають, на логічно зв'язані розділи та блоки; використання схем, планів, таблиць, опорних конспектів та інших форм подання навчального матеріалу; здійснення міжпредметних зв'язків тощо.

8. Принцип зв'язку теорії з практикою: опора в навчанні на наявний в учнів практичний досвід; показ застосування теоретичних знань; вивчення сучасних технологій; використання проблемно-пошукових і дослідницьких завдань; застосування знань на практиці.

9. Принцип єдності навчання та виховання: використовувати виховні можливості кожної теми, кожного уроку; навчальний процес будувати так, щоб він позитивно впливав на культуру поведінки учня, гуманізм і демократизм в взаємостосунках; шанобливо ставитися до особистості учня і одночасно проявляти розумну вимогливість до нього; тактовно виправляти помилки; стимулювати учнів на подолання труднощів; привносити в навчальний процес життєстверджувальні ідеали загальнолюдських цінностей.

10 кроків підготовки до уроку іноземної мови

1. Визначення теми уроку.

Тема впливає з логіки вивчення матеріалу. Тему уроку бажано формулювати максимально конкретно.

2. Визначення прогнозованих навчальних результатів.

Прогнозовані результати конкретизують тему і розподіляють її на серію завдань. Для визначення результатів поставте собі запитання.

1. Що я хочу, щоб учні знали після цього уроку? (знання)
2. Що я хочу, щоб учні вміли після цього уроку? (уміння, навички, досвід)
3. На які цінності учні повинні звернути свою увагу в результаті цього уроку? (цінності)

Після відповіді на ці запитання з'являється список конкретних завдань.

3. Формулювання прогнозованих результатів (мета).

Записати мету.

4. Визначення мети уроку для самого педагога.

5. Добирання найважливіших навчальних результатів.

6. Обирання вправ і методів, що сприятимуть прогнозованим результатам.

7. Визначення критеріїв оцінювання.

8. Визначення методів оцінювання.

9. Складання щохвилинного розгорнутого плану уроку.

10. Підготовка ресурсів до уроку.

Всім учителям німецької мови раджу для поглиблення своєї соціокультурної компетентності та підготовки учнів до всіх етапів олімпіади з німецької мови ознайомитися з матеріалами Олекси Онік , Ріши Маніс та Ірєни Рі, які мешкають у Німеччині і мають власні канали в youtube, а саме:

Олекси Оніс:

«Как я попала в Германию?»;

«Плюсы и минусы жизни в Германии»;

«Зачем учить немецкий язык?»;

«Приоритеты в немецком языке»;

«Минусы Германии » тощо.

Ріши Маніс:

«10 причин учить немецкий язык»;

«Как быстро выучить немецкий».

Ірєни Рі:

«Минусы жизни в Германии»;

«Немецкая медицинская система»;

«Германия. Наш досуг»;

«Что меня поразило в Германии».

Восени 2017 року Гете – Інститут планує провести CLIL – конференцію за підтримки Міністерства освіти та науки України, протягом якої будуть обговорюватися основи та методики CLIL (інтегрованого предметно-мовного навчання). Метою CLIL є сприяння колегіальній співпраці між вчителем - предметником та вчителем німецької мови, поглиблення педагогічно-дидактичних навичок в сфері предметно-мовного навчання.

У квітні 2017 року розпочала свою роботу обласна творча група вчителів німецької мови з проблеми «Використання елементів змішаного навчання на уроках іноземної мови». «Змішане навчання, коли учбовій процес проходить як у онлайн форматі, так і очно, дає дітям можливість

вчитись у найкращих вчителів, а педагогам – перейняти нові методики та урізноманітнити навчання», зазначила Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич під час огляду Рішельєвського ліцею. «Цей ліцей робить величезну справу державної ваги, адже вони діляться своїми напрацюваннями та кращими учителями з дітьми із найвіддаленіших куточків Одещини», – наголосила міністр. Майбутнє саме за такими формами освіти. Адже це – і можливість одночасно отримати гарний урок від найкращого учителя, і доопрацювати прогалини очно зі своїм педагогом.

У цьому році вперше видавництва, які друкуватимуть підручники державним коштом, повинні надати МОН України електронні версії цих підручників для розміщення у вільному доступі. Міністерство освіти і науки планує також розробити систему контролю доставки підручників до кожної школи.

У розвитку мовної освіти в Україні є три основні напрямки: забезпечення вільного володіння державною мовою, володіння рідною мовою, а також активний розвиток володіння іноземними мовами. Про це Лілія Гриневич зазначила під час експертного обговорення на тему розвитку багатомовності українських школярів. Нова школа має навчитися формувати в дітей компетентності 21 століття. До них входять «Спілкування державною і рідною мовами», «Спілкування іноземними мовами», «Соціальні і громадянські компетентності», «Загальнокультурна грамотність».

Сучасним старшокласникам найбільше в школі не вистачає практичних завдань, логічно структурованого навчального часу, пристрасних вчителів та інтерактивних освітніх матеріалів, з якими буде цікавіше вчитись. Концепція Нової Української школи має трансформувати середню освіту від знаннєвої моделі до компетентнісної. І це основне завдання вчителів німецької мови в рік німецької мови в Україні.

Література

1. Савватеева Д.Р. Аналітичний огляд освітнього сайту «Deutsch für dich» //Іноземні мови.– 2017.– №1– с. 58 – 63.
2. Спецвипуск «Класному керівнику для роботи». Корисні поради на кожен день. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 127 с.
3. Виступ Лілії Гриневич на Раді регіонального розвитку.– Режим доступу: <https://www.youtube.com>
4. Указ Президента України № 17/2016. – Режим доступу: school156.edu.kh.
5. «2017/2018 навчальний рік німецької мови» mon.gov.ua

6. Україна і Німеччина проведуть взаємні Роки мови. – Режим доступу: [https://www. Ukrinform.ua](https://www.Ukrinform.ua)